

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ο ΜΙΡΑΜΠΩ

Ἡ τρελλή νεότης τοῦ Μιραμπώ. Ἡ σκληρότης τοῦ πατέρα του. Φυλακίσεις καὶ ἐξορία. Ὁ πρῶτος του γάμος. Τὰ χρέη του καὶ οἱ ἐρωτές του. Τὸ εὐδύλλιό του μετὰ τὴ Σοφία. Ὁ ρόλος του κατὰ τὴν Γαλλ. Ἐπανάστασιν. Μία ἱστορικὴ του συνέντευξις μετὰ τὴν Μαρίαν Ἀντουανέτταν. Ἐπρόδωσε τὴν Ἐπανάστασιν ... Αἱ περιπέτειαι τοῦ νεκροῦ του κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ὁ Μιραμπώ, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ποὺ πρωταγωνίστησαν στὴ Γαλλικὴ Ἐπανάστασιν, ἔγινε ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς τὸ ἀντικείμενον τῶν πῦρ διαφορετικῶν κρίσεων. Ἐτοί ἄλλωστε τὸν ἔκριναν καὶ οἱ συμπολίται του μετὰ τὸν θάνατό του. Ἀφοῦ πρῶτα μετέφεραν θριαμβευτικὰ τὸ νεκρὸ του στὸ Πανθεο τῶν Παρισίων, ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνες τὸν ἐβγάλαν ἀπὸ κεῖ, γιὰ νὰ τὸν πετάξουν σ' ἓνα λάκκο! Ὁ Μιραμπώ δὲν ἦταν βέβαια ὁ θεϊκὸς ἀπόστολος στὸν ὁποῖο πίστῳε τυφλὰ ὁ λαός, μὰ δὲν ἦταν οὐτε καὶ προδότης τοῦ λαοῦ ὅπως τὸν ἐθεώρησαν κατοπιν. Ὑπῆρξεν ἁπλῶς ἓνας μεγάλος ρήτωρ, ἓνας συγγραφεὺς μὲ ἀξία, ὁ ὁποῖος εἶχε συνδυάσει ἐξυπνα τὶς προσωπικὰς του φιλοδοξίας μετὰ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος του.

Γεννήθηκε στὸν πύργο τοῦ Μινών το 1749. Ὁ πατέρας του, ὁ μαρκήσιος ντὲ Μιραμπώ, θεωρεῖται ὡς ὁ ἐφευρέτης τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Ἐπιτίμοφορεῖτο μόνος του «φίλος τῶν ἀνθρώπων», μὰ ἦταν ὁ χειρότερος πατέρας τοῦ κόσμου. Ἐπέρετο τόσο σκληρὰ πρὸς τὸ γιού του, ὥστε τὸν ἔκλεισε πολλές φορὲς στὴ φυλακὴ. Τὸν προωρῶσε γιὰ ἀξιωματικὸ, μ' ἀπο πολλὴν νορίς ὁ νεαρός Μιραμπώ ἐξεδίωκε καλὴν πίστιν πρὸς τὴ φιλολογία καὶ σὲ ἡλικίᾳ δεκατεσσάρων ἐπὶ ἐργαζομένη τὸν πανηγυρικὸ τοῦ Μεγάλου Κοντέ. Ὡστόσο δεκαεφτά ἐτὼν ὀνομαζομένη ὑπολοχαγὸς τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς καὶ εἶχε τὴν τιμὴ ν' ἀνεβαίνει σ' ἀμάξια τοῦ βασιλέως. Τὸ μέλλον ἀνοιγόταν εὐκόλο καὶ λαμπρὸ γιὰ τὸ νεαρὸ αὐλικό.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πὼς ὁ Μιραμπώ στὴ νεότητά του ἦταν ἀρχαῖα ἐλκυστὸς καὶ ἀγαπῶνς πολλὴν τὴς ἡδονῆς. Ὁ πατέρας του ὅμως ἀντὶ νὰ τοῦ φερῇ σάν ὁδηγὸ καὶ σὺν βούλος, τοῦ φέρθηκε σάν ἐχθρὸς καὶ τὸν κατεδίωξε μὲ πείσμα καὶ λύσσα. Ὁ νεαρός ὑπολοχαγὸς θὰ ἦταν μὲν δεκαεφτά ἐτὼν, ὅταν ὁ τρομερὸς αὐτὸς μαρκήσιος ἐπέτυχε τὴν πρώτη βασιλικὴν ἀδεία νὰ τὸν φυλακίσῃ στὴ νῆσο τοῦ Ρε γιὰ δι' ὀφρὲς τρέλλες του. Ὑστερ' ἀπὸ λίγον καιρὸ ὁ πατέρας του φρόντισε καὶ τὸν ἔστειλε νὰ πολεμήσῃ στὴν Κορσικὴ, ἀπ' ὅπου ὁ Μιραμπώ ἐαναγύρισε μὲ μιὰ φιλοσοφικὴ διατριβὴ τὴν ὁποία εἶχε γράψῃ στὸ διάστημα τῆς ἐκστρατείας αὐτῆς. Ὁ πατέρας του ὅμως ἔσπευγε νὰ τοῦ τὴν κοπῇ γιὰτὶ ἀνέπτυσσε σ' αὐτὴν ἰδέες ἀντίθετες ἀπὸ τὴς διῆς του.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1769, ὁ Μιραμπώ νοιώθοντας πὼς δὲν ἦταν πλασιμένος γιὰ στρατιωτικὸς, ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν του ἀπὸ τὸ στράτευμα καὶ χάρις στὴν ὑποστήριξιν ἐνὸς θεοῦ τοῦ δικαστοῦ καὶ θαυμασίου ἀνθρώπου, κατόρθωσε νὰ συμφιλιωθῇ μὲ τὸν πατέρα του.

Ὁ τελευταῖος τότε, ἀλλάζοντας ἐντελὲς στάση ὀπέναντι τοῦ γιου τοῦ, τοῦ ἔδωσε ἀπόλυτη πληρεξουσιότητα καὶ τοῦ ἀνέθεσε τὴ διοίκησιν τῶν ἀπεραντῶν κτημάτων του. Ὁ Μιραμπώ ἐκωτελλήθηκε τῶν καλῶν διαθέσεων τοῦ πατέρα του καὶ παντρεύτηκε μιὰ πλούσια νῆα: τὴν Αἰμιλία ντὲ Μαρινιάν, κόρην τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς τῆς Προβηγκίας.

Ὅλα πηγαινα καλὰ ὡς τὴ στιγμή ποὺ ὁ νέος ἀναγκάστηκε νὰ ὁμολογήσῃ στὸν πατέρα του ὅτι εἶχε χρεὴ ἑκατὸν ἑξήντα χιλιάδες φράγκων. Μανιασμένος ὁ μαρκήσιος τὸν μεταχειρίστηκε κτηνωδῶς, τὸν ἔθηκε ὑπὸ ἀπαγόρευσιν καὶ πέτυχε ἀπὸ τὸν βασιλεῖα τὴν ἀδεία νὰ τὸν ἐξορίσῃ στὸν πύργο ποὺ εἶχε στὸ Μανόκι. Ἐκεῖ τοῦ ἔσταλνε 1000 σκούδα τὸ χρόνο γιὰ νὰ συντηρῇ αὐτόν, ἡ γυναῖκα του, τὸ παιδί του καὶ οἱ πέντε του ὑπηρετές. Δὲν πέρασε ὁμως πολλὸς καιρὸς καὶ ὁ Μιραμπώ ἐγκατέλειπε τὴ γυναῖκα του ἀφοῦ πρῶτα τῆς ἔφαγε ἓνα μεγάλο μέρος τῆς προίκας τῆς. Μὰ δὲν κατόρθωσε νὰ πάμ μαζουρά, γιὰτὶ ὁ τρομερὸς πατέρας του φρόντισε καὶ τὸν συνελάβαν καὶ πάλι καὶ τὸν ἐκ εἰσαν στὸ φρούριο τοῦ Ἰρ.

Τὰ γράμματα ποὺ ἔστειλε ἀπὸ κεῖ ὁ ἄσπρος νέος στὸν ἄγριο πατέρα του θὰ μπορούσαν νὰ μαλακώσουν κ' ἓνα βράχο, μὰ ὁ γέρον μαρκήσιος δὲν συνεκινεῖτο καθόλου.

Στὸ ἴφρ συνεδέθη ἐρωτικῶς μετὰ τὴ σύζυγον τοῦ καπιλίου τῆς φυλακῆς, ἐξ αἰτίας δὲ τοῦ δεσμοῦ τὸν αὐτοῦ μετεφέρθη στὸ φρούριον τοῦ Ντόλ. Ὡστόσο στὶς ἐγκαταλείψεις του αὐτὲς δὲν ἦταν καὶ τόσο περιορισμένος. Ἐβγαίνει συχνὰ ἔξω καὶ στὰς ἐξόδους του αὐτὰς

γνωρίζετο μετὰ τὴ Σοφία ντὲ Ρυφφά, τὴ νεαρὰ σύζυγον ἐνὸς γέρον δικαστοῦ τοῦ Ντόλ, τὴν ὁποία καὶ ἐρωτεύθηκε μετὰ πάθος.

Ὁ σκανδαλώδης αὐτὸς δεσμὸς του, ὁ ὁποῖος προχώρησε πολὺ παρ' ὀλίγον γὰ τὴν ἐπιστὴν τιμωρίας πολὺ αὐστηρότερες ἀπὸ τὶς πατρικὰς φυλακίσεις. Γιὰ νὰ εἶ, ἀπορίγη, τῷ σκεπὸς στὴν Ὀλλανδία, σέποντας κοντὰ του καὶ τὴ δυστυχισμένη Σοφία ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔξακουσε ἓνα εἶδος γοητείας.

Ἐκεῖ, μὴ ἔχοντας, πεντάρα, γιὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν ἐαυτὸ του καὶ τὴ σύζυγον του, ἄρχισε νὰ γράφῃ διάφορα ἔργα γιὰ τοὺς ἐκδοτάς.

Δὲν πέρασε ὅμως πολλὸς καιρὸς καὶ ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἐπέτινε τὴν ἐκδοσὴν του. Τὸν συνελάβαν στὸ Ἀμστερνταμ καὶ τὸν φυλακίσαν στὸν πύργο τῶν Βινσεννών.

Κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς φυλακίας αὐτῆς, ἡ ὁποία βάστηξε τριάντον χρόνια, ὁ Μιραμπώ ἔγραψε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἔργων του. Τὰ πῖο πολλὰ ἀπ' αὐτὰ, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ οἱ περιφημὲς Ἐπιστολὲς πρὸς τὴ Σοφίαν, ἦσαν ἐμπνευσμένα ἀπὸ ἐκείνη ἀπὸ τὴν ὁποία τοιο βίαια τὸν ἔβλεπε χωρίζαι.

Στὶς 13 Δεκεμβρίου 1790 κατοπιν νέας ἐπιδράσεως τοῦ καλοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ δικαστοῦ, ὁ Μιραμπώ ἀπεφυλακίσθη ἐπὶ τέλους. Μὰ

τὰ βασάνα του δὲν εἶχαν τελειώσει. Ἀναγκάσθηκε ἀμέσως νὰ πάῃ στὸ Πονταρλίε καὶ ν' ἀπολογηθῇ ἐναντίον τῆς γυναίκος του, ἡ ὁποία ζητοῦσε διαζύγιον. Παρ' ὅλη τὴ λαμπρὴ ἡγορεύσιν τοῦ Μιραμπώ, τὸ διαζύγιον τῆς ἐδόθη. Χωρὶς πεντάρια καὶ ὁ Μιραμπώ ἐκίνησε γιὰ τὸ Λοδίνο, ὅπου ἔμεινε μερικοὺς μῆνες. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του στὸ Παρίσι ὁ Μιραμπώ ἄρχισε νὰ νανακατεῖται στὴν πολιτικὴ καὶ στὰ οἰκονομικὰ, γράφοντας λιβέλλους ἐναντίον τῶν Τραπεζῶν καὶ τῶν Μεγάλων Ἐταιρειῶν, ὅπως ἡ Ἐταιρεία τῶν ὁδάτων. Σχετικῶς ὁμως μετὰ τὴ τελευταία ὁ Μιραμπώ τὴ βοήθη ἀσχημα γιὰτὶ διευθυντὴς τῆς ἦταν ὁ μέγας γάλλος θεατρικὸς συγγραφεὺς Μωμερταί, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ἀπάντησίν του τὸν ἐβύλε στὴ θέσιν του.

Ὑστέρ' ἀπ' αὐτὰ, ὁ μέλλον δημιουργὸς φιλοδοξώντας νὰ παῖξῃ καποὶ μεγάλο ρόλο στὴν πολιτικὴ τῆς χώρας του, ἄρχισε νὰ φροντίζῃ ὅπως μετὰ κάθε τρόπο τοῦ ἀνατεθῇ μιὰ διπλωματικὴ ἀποστολὴ στὸ ἔξωτερικόν. Καὶ πραγματικὰ τὸν ὥρισαν γιὰ ἀποστολὴν στὴν Πρωσσία, γιὰ νὰ μελετήσῃ τὴν κατάστασιν τῆς χώρας αὐτῆς μετὰ τὸ θάνατον τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου.

Ὅχι μόνον ἐξεπλήρωσε θαυμάσια τὴν ἀποστολὴν του, γράφοντας

τὶς περιφημὲς ἐβδομήντα ἐπιστολὲς του ποὺ ἀπαρτίζουν τὴν «Μυστικὴν Ἱστορίαν τῆς Αὐλῆς τοῦ Βερολίνου», ἀλλὰ εἶχε ἀκόμη τὸ θάρρος ν' ἀπευθύνῃ δημοσίᾳ συμβουλὰς πρὸς τὸ βασιλεῖα τῆς Πρωσίας.

Ὁ Μιραμπώ παρέμεινε συγγραφεὺς μέχρι τῆς στιγμῆς ποὺ προσήγγισε ὡς ρήτωρ τὴν πολιτικὴν σκηνήν. Ἐκεῖ ἦταν ὁ ἀληθινὸς του προσήμιος.

Ἡ σύγκλησις τῆς ἐνίκης Συνελεύσεως τῆς Γαλλίας ἦταν γι' αὐτὸν τὸ πεδίο τῆς δράσεως τοῦ ἀναγκαίου γιὰ τὴν ἀξίαν του καὶ τὴν φιλοδοξίαν του. Ἡ πάλιν τοῦ λαοῦ ἐναντίον τῆς τυραννίας ἐμελλε νὰ βρῇ στὸ πρόσωπό του ἓναν ἀπὸ τοὺς προαιωνίους του...

Παρ' ὅλην τὴν εὐγενὴν του καταγωγὴν, παρ' ὅλο τὸν τίτλο του—ἦταν βαρώνος—δὲν ἦταν τάχι κ' αὐτὸς ὅθμι τῆς τυραννίας; Ἡ στιγμή εἶχε ῥοθεῖ γιὰ ν' ἀγωνισθῇ γιὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ρίχτηκε λοιπὸν στὸν ἀγῶνα μετὰ ὅλον τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ μετὰ ὅλο τὸν τῆς μίσους.

Στὶς 13 Ἰανουαρίου 1793, ἐξέθεσε, ὑποψηφιότητα στὸ Αἶξ, ὡς ἀντιπροσώπος τῶν εὐγενῶν, μὰ οἱ ἴδιοι οἱ εὐγενεῖς ἀρνῆθηκαν τὴν ὑποψηφιότητά του μετὰ τὴν πρόφασιν ὅτι δὲν ἦταν κτηματίας τῆς περιφερείας. Ἐξωργισμένος τότε ὁ Μιραμπώ, στράφηκε πρὸς τὸ μέρος τοῦ λαοῦ, ἀναθεωρῶντας τοὺς εὐγενεῖς:

«Οἱ μεγάλοι, ἔλεγε, κατεδίωξαν πάντοτε ἀδυσώπητα, τοὺς φίλους τοῦ λαοῦ. Ἀλλοίμονο ὅμως στὰς προνομιοῦχους τάξεις... Τὰ προνόμια τοὺς ξεπέφτουν εὐκόλα, ἐνὸς ὁ λαὸς εἶνε αἰώνιος!»

Ὁ λαὸς δὲν ἄργησε νὰ μαντέψῃ τὴ δύναμιν ἐκείνου τὸν ὁποῖον

Ὁ Μιραμπώ

είχαν περιφρονήσει οι εύγενης και τον εξέλεξε πληροξούσιο σε τρία διαμερίσματα συγχρόνως.

Από αυτή τη στιγμή άρχισε η πολιτική ζωή του Μιραμπώ. Εύθις μόλις έμπηξε στο Κοινοβούλιο, όλων τα βλέμματα έστράφησαν προς αυτόν. Έν τούτοις δεν διακρινόταν για την όμορφιά του: Ήταν κοντός, κοίλαρς και φρικωδώς κατσικώτος από ευλογία. Μά το κεφάλι του, το τρεσάτιο κεφάλι του, με τα άιαχτα μαλλιά του, το άνοιγμα του στόματός του και οι κινήσεις του έφταναν για να ξεχάσει κανείς τις άλλες του ατέλειες.

Στη Συνέλευση εξ άλλου όταν μιλούσε ήταν ύπεροχος. Οι λόγιοι του ήσαν πομπώδεις και ουσιαστικοί, έναρμονισμένοι έντελως προς το πνεύμα της εποχής του. Πρό των λαϊκών-θευλών έπρενε γαλήνιος κι' άλγυντος. Ο Μιραμπώ ήταν εκείνος που έλεπε στον άπεσταλμένο του βασιλέως Λουδοβίκου Ιβου την περίφημη φράση: «Πηγαίντε να πήρε στον κύριο σας ότι βρισκόμαστε εδώ διά της θαλής της του λαού και όα δεν θά βρούμε παρά με τις λύγες!»

Όπως πολλοί ιστορικοί κατηγόρησαν τον Μιραμπώ ως προδότη της Γαλλικής Έπαναστάσεως και, δυστυχώς, να ντοκουμέντα που βοήθωναν, μετά την πτώση της βασιλείας, μέσα στο σιδερένιο έρμαυ των άναγκισμών του Κεραμεικού, τό επιβεβαιώνουν αυτό...

Πράγματι κατά τον Ιούνιο του 1790 η Μαρία Άντουανέττα, βλέποντας τις φιλοδοξίες του Μιραμπώ, που ήταν τότε πρόεδρος της Εθνοσυνελεύσεως ερέφθηκε νάρθη σ' επινοονία μαζί του για να τον χρησιμοποιήσει ύπερ της βασιλείας. Στην άρχή οι συνεννοήσεις των γίνονταν δι' έμέσω του Λά Μάρ. Ο Μιραμπώ απήνθωνε προς αυτήν διάφορες συμβουλές, που τις θεωρούσε ως άκα-άλλήλως για τό άδύνατο κεφάλι του βασιλέως. Κολακευμένη από την προτίμηση αυτή, η Μαρία Άντουανέττα έφτασε μέχρι του σημείου να ζητήσει να συναντηθή μυστικά με τον Μιραμπώ, ό οποίος τό έθέωρησε αυτό ως θρίαμβό του.

Η συνέντευξη αυτή έπραγματοποιήθη μέσα σ' ένα άπόμωρο περίπτερο του πάρκου του Σαιν - Κλοφ, όπου η βασίλισσα έμεινε πάνω από μία ώρα μόνη μαζί του. Όταν η συνέντευξη έτελειώσε, η Μαρία Άντουανέττα έδωσε στο Μιραμπώ το χέρι της για τό φίληση. Εκείνος τό πήρε και με μία τρελή χαρά, μ' ένθουσιασμό σά μεθυσμένος, έλεπε φιλώντας το:

— Αυτό τό φίλημα σώζει την βασιλεία!

Και θά την έσωζε ίσως, άν, ύστερ' από μερικούς μήνες, ό Μιραμπώ, εξαντλημένος από την πολλή εργασία, από τις διασκέδασεις, κι' από τις συγχανείς δεν έλεφτε έξωρα άφροστος βαρεά.

Η άφρόστωια αυτή προσέ ηον γενική θλίψη σέ όλο τον κόσμο. Τό όρατο μέγαρο του Λιθοστώτου Άντέν, όπου κατοικούσε ό Μιραμπώ, από της πρώτης ήμέρας που άνηγγέλλη η άσθένειά του, έπολιορκετό από τό πλήθος που άγωνιούσε και που ζητούσε άνυλόμονα νέα. Ο βασιλέως έστελεν κάθε όμα κι' έπαιρνε τό δελτίο της υγείας του. Όσο για τον άσθενή, αυτός εξακολουθούσε να' όλη τη διάσωση της άσθενείας του μέχρι του θανάτου του να ένδιαφέρεται για την πολιτική.

Την 1ην Άπριλίου 1791, παραμονή του θανάτου του, έλεα στο γιαιρό του Καμπανέ:

— Φίλε μου, θά πεθάνω σήμερα. Όσο είνε κανείς εδώ δεν έχει παρά ένα πράγμα να κάνει: να στεφανώνεται με λουλούδια και ν' άκούη μουσική για να μη εύχάριστα στο μεγάλο έθνο...

Έπειτα έβαλε και μετέφεραν τό κρεβάτι του κοντά στο πορθύρο απ' όπου άρχιος να κοιτάξη άρχοταγα τον άνοιξάτιο ήλιο που πλημμύριζε τον κήπον. Τό βράδυ πέθανε.

Όλοκληρος η Έθνοσυνέλευσις παρευρέθη στην κηδεία του η όποία έγινε με μεγάλη πομπή. Ο νεκρός του έναπετέθη στο ναό της Αγίας Γενεβιέρης μέσα στο Πάνθεο.

Όσο τόσο τα ντοκουμέντα που βρέθηκαν μέσα στο σινδερνέιο ντοκουμέντο του Κερμινικού μετέβαλλαν τό αισθήματα της Συνελεύσεως άπέναντι του νεκρού πιά, Μιραμπώ και ό νεκρός του ξαναβγήκε κικνη κακώς από το Πάνθεον για να πεταχθή μέσα σέ μία τάφο όπου πετούσαν τους άποκαταλιζόμενους εύγενείς.

ΑΝΕΜΟΝΕΣ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

Τό σφοδρότερο ίσως αίσθημα που ύπάρχει σέν κόσμο είναι τό μίσος μιας γυναίκος έναντιον μιας άλλης.

Η σπουδιότερη πράξη της ζωής μας είναι η έκλογη μιας γυναίκας.

Η ζωή των γυναικών είναι μία χρονία άσθένεια.

Δέν είναι ούτε ντροπή ούτε σφάλμα να παντρευτή ένας νέος: μία γυναίκα προχωρημένης ήλικίας. Άπεναντίας είναι, πολλές φορές, έξυπνάδα!..

Στους άγριούς η γυναίκα είναι ένα φορτηγό ζωο, σέν Άνατολή ένα έπιπλο και σέν Εύρώπη ένα χαϊζόμενο παιδί.

Στον έρωτα νικητής είναι ό φυγάς.

Όκτ. Φεγιέ
Νιρξ

Ίπποκράτης

Δέν είναι ούτε ντροπή ούτε σφάλμα να παντρευτή ένας νέος: μία γυναίκα προχωρημένης ήλικίας. Άπεναντίας είναι, πολλές φορές, έξυπνάδα!..

Δκ Μπρυγέρ

Ντυκλός

Ναπολέων

ΤΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ ΤΩΝ Μ. ΑΝΔΡΩΝ

Η ΖΗΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ

Η έρωτική του ζήλεια Η ζήλεια του προς τους άνδρες. Δέν μπορούσε να άνεχθί κοντά του κανένα μεγάλο άνδρωπο. Τί έλεγε για τους μεγάλους άνδρες της ιστορίας. «Ο Μέγας Άλέξανδρος ήταν απλώς ένας άνδρσιος στρατιάτης!.. Η γνώμη του για τον Κάισρα, τον Μ. Φρειδερίκο, τον Γουσταύο Άδελφο.

Ο μέγας Ναπολέων, ό ακατάβλητος και όμητικός γατακτηής, ό άναστατώνας την ύψηλο με τας νίκας του ήταν τρομερά ζήλσιος!

Η ζήλεια του ήταν μεγάλη όσο και η φιλοδοξία του, για την όποία ό ίδιος έγραφε κάποτε: «Είνε τόσο βαθιά ενωμένη μέσα μου, τόσο στενά συνδεδεμένη με την παρσί μου, ώστε δεν διαφέρει από τό αίμα που ρέει μέσα στίς φλέβες μου, από τον άέρα που άναπνέω!..»

Ο Ναπολέων έζηλευε τρομερά την Γουσφίνα και όταν ήταν φίλη του, κι' όταν έγινε νορμη γυναίκα του, και στίς παρυμονές άκόμη του διαζυγίου των...

Άλλα και την δεύτερη γυναίκα του έπίσης, την ύπερφηνη Μαρία Θηρεσία την έζηλευε τρομερά άν και γάμος τους δέν είχε γίνει κατόπιν έρωτος, αλλά για λόγους πολιτικούς.

Δέν έζηλευε όμως μονάχα τις γυν έτες, αλλά και τους όμοφύλους του ό Μ. Ναπολέων. Η κυρία Ντέ Ρερμύζον έγραφε γι' αυτόν: «Έζηλευε όλους τους άνθρώπους άνθρώπους!»

Ο Ναπολέων έφερε βαρέως την κατηγορία ατή και στή άλομνημονεύματά του από την Άγία Ελένη (1 Μαΐου 1816) έγραφε σχετικώς: «Έφθασαν στο σημείο να ζήν κατηγορούσν ότι περιστοιχιζόμουν σκόπιμω από άνθρώπους μετρίους για να δείχνω ότι την ύπεροχή μου. Αυτό όμως είναι ταπεινή και κακοήθης σκεφαντία!..»

Μολαταύτα ό Ναπολέων έζηλευε. Δέν μπορούσε ν' άνεχθί όχι μόνον τις μεγάλες προσωπικότητες της εποχής του, αλλά και όλους τους μεγάλους άνδρες της ιστορίας.

Έν τούτοις ως μονάρχης ό Ναπολέων ήταν ύπερβολικά δημοφιλής. Δυό μόνον από όλους τοίς προκατόχους του βασιλείου της Γαλλίας ό Λουδοβίκος 9ος και ό Έρρίκος 4ος έφημιζοντο για την άγάπη που τοίς είχε ό λαός των. Τοίς δύο αούτος βασιλείς άνεφεραν όί σύγχρονοι του Ναπολέοντος ιστορικοί όταν έγραφαν σχετικώς με την άγάπη του γαλλικού λαού προς τον Βοναπάρτη συγκρίνντες τον μαζύ τους Αυτό έρωσ δέν άρσε καθόλου στον Ναπολέοντα. Και όταν του παρουσάζετο εύκαιρια να μιλήρη για τους δύο αού ύς... αντίηλους του έλεγε:

— Ο Άγιος Λουδοβίκος, (Λουδοβίκος 9ος) ήταν ένας ήλίθιος!..

— Ο Έρρίκος 4ος δέν έκανε ποτέ το καμιά μεγάλη πράξη!

Ήταν ένας άνθρωπάκος, ένας γέρο-τρελλός!.. Μόνον τον Λουδοβίκο 14ον, τον «Βασιλέα Ήλιον», έκατιμούσε ό Ναπολέων.

— Ήταν, έλεγε ό μεγαλειέτερος μονάρχης που είχε ποτέ η Γαλλία! Μόνον εκείνος και Ε γώ είχαμε στρατούς τόσο μεγάλους!..

Έπειτα όμως από τό έχγμωμο αυτό έπρόσθετε άμέσως:

— Μόνο ό ένα πράγμα διαφέρουμε έγω και ό Λουδοβίκος 14ος. Έγώ διοικώ ό ίδιος τα στρατευμάτα μου και τό οδηγώ στή πεδία των μαχών. ένώ ό Λουδοβίκος 14ος δέν ήταν τίποτε άλλο παρά άρχηγός παρελάσεων και έπιδειξέων!..

Όσάκις μιλούσε για τον Μέγα Άλέξανδρο έλεγε:

— Ο Μ. Άλέξανδρος τό ύπελόγηε όλα με βαθύνοια και τό έτελοδον με έπιδειξίότητα και τόλμη... Και όμως... δέν μπορεί κανείς ν' βοη σ' αυτόν και μία μόνο πράξιν άξίαν ενός μεγάλου στρατηγού. Ο Μ. Άλέξανδρος ήταν ένας άνδρσιος στρατιάτης, ήταν ένας γρεναδιέρος σέν τον Λέοντα. (Ο Λέων ήταν ό ήρωικώτερος γρεναδιέρος της σοματοφυλακής του Ναπολέοντος.)

Γιά τον Γούλιο Κάισρα, ό Ναπολέων έδειχνε κάποιον σεβασμό. Άνεγνώριζε ότι ήταν μεγάλος άνθρωπος και μεγάλος στρατιωτικός άρχηγός. Μερικές φορές μάλιστα του άρσε να συγκρίνη με τον Κάισρα τον έαυτον του!..

Ο διάσημος Γουσταύος Άδόλφος, ό ήρωικός βασιλέης της Σουηδίας, ήταν για τον Ναπολέοντα άνθρωπος άνάξιος της μεγάλης φήμης του. Συνήθιζε να λέγη γι' αυτόν:

— Μέσα σε δεκαοχτώ μήνες ό Γουσταύος Άδόλφος έκέρδισε μία μάχη, έχασε την δεύτερη και στήν τρίτη σκοτώθηκε. Δέν άξίζει τον κόπο να άσχολεται με αυτόν η ιστορία. Δέν έχει να έπιδείξη καμιά καλή πράξη. Άπέκτησε φήμη χωρίς άξία.

Γιά τον Κάρολο 4ο ήταν άμισήλσιος:

— Είναι ένας άνθρωπος άνίκανος! Έλεγε.

Γιά τον Μέγα Φρειδερίκο, τον διάσημο βασιλέα της Πρωσίας έλεγε:

— Ένεργεί έναντιον όλων των πολεμικών κανόνων. Έκείνο που τον διακρίνει δέν είναι ή ίκανότης της στρατιωτικής τακτικής αλλά ή τόλμη του!..

Ο Μιραμπώ, έργαζόμενος στή φυλακή.